

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
ІМЕНІ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ

СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

2023 № 1 (169)

Головний редактор

С. М. Шуміло

Шеф-редактор

С. О. Павленко

Заступники головного редактора

В. О. Дятлов,
О. Б. Коваленко

Відповідальний секретар, науковий редактор

В. В. Шуміло

Випускові редактори

К. Г. Борисенко,
С. Р. Молочко, С. А. Токарев

Редакційна рада

І. М. Аліференко, Г. В. Боряк, О. Я. Гаранін, І. Б. Гирич, С. Л. Лаєвський,
Р. В. Маньковська, Ю. А. Мицик, О. П. Моця, Г. В. Папакін, Н. Б. Реброва,
О. П. Реєнт, Т. Розен, О. Г. Самойленко, В. А. Смолій,
О. С. Шеремет, С. В. Шумило

Редакційна колегія

А. М. Боровик, С. Ф. Веремєєв, О. М. Веремейчик, Г. В. Вертієнко, О. І. Галенко,
В. О. Дятлов, Я. В. Капранов, О. Б. Коваленко, І. В. Кондратьєв, П. Кролл, Т. Льоннгрєн,
Є. М. Луняк, С. М. Ляшко, О. О. Маврін, Є. Остапчук, А. М. Острянок, В. М. Пекарчук,
С. М. Плохій, В. М. Половець, О. А. Пригарін, О. Я. Рахно, Г. Хаусман, В. Г. Ченцова,
О. Є. Черненко, Д. Чишмеджисєв, Н. В. Шліхта, К. М. Ячменіхін

З 02.07.2020 р. журнал включено до **категорії Б**

Переліку наукових фахових видань України,
публікації яких зараховуються до результатів дисертаційних робіт
зі спеціальностей **032 “Історія та археологія”** і **035 “Філологія”**

Статті журналу індексуються в **Google Scholar** та **OpenAIRE**

Журнал видається за фінансової підтримки з обласного бюджету Чернігівської області
в рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційної
та видавничої сфер Чернігівщини на 2023–2024 роки

Міністерство юстиції України. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації Серія КВ № 23837–13677Р від 03.04.2019

ISSN-print: 2518-7422

ISSN-online: 2518-7430

Адреса редакції: проспект Миру, 13, кабінет 106, м. Чернігів, 14021, Україна

Телефони для довідок: +38-(050)-282-2075; +38-(63)-255-8821

E-mail: siverian.chronicle@gmail.com

Старий сайт журналу: siver-litopis.cn.ua

Новий сайт журналу: sl-journal.com.ua

© Редакція «Сіверянського літопису», 2023

INSTITUTE OF HISTORY OF UKRAINE OF THE NAS OF UKRAINE
M. S. HRUSHEVSKYI INSTITUTE OF UKRAINIAN ARCHEOGRAPHY AND
SOURCE STUDIES OF THE NAS OF UKRAINE
T. H. SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY «CHERNIHIV COLEHIUM»
NATIONAL ASSOCIATION OF LOCAL RESEARCHERS OF UKRAINE

SIVERIAN CHRONICLE

SCIENTIFIC JOURNAL

2023 № 1 (169)

Editor-in-Chief

S. Shumilo

Managing Editor

S. Pavlenko

Deputies of the Editor-in-Chief

V. Diatlov,
O. Kovalenko

Executive Secretary, Scientific Editor

V. Shumilo

Technical Editors

K. Borysenko,
S. Molochko, S. Tokariev

Editorial Council

I. Aliferenko, H. Boriak, O. Haranin, I. Hyrych, S. Laievskyy, R. Mankovska, O. Motsia,
Yu. Mytsyk, H. Papakin, N. Rebrova, O. Reient, T. Rosén, O. Samoilenko, V. Smolii,
O. Sheremet, S. Shumylo

Editorial Board

A. Borovyk, S. Veremeev, O. Veremeichyk, H. Vertiienko, O. Halenko, V. Diatlov,
Ya. Kapranov, O. Kovalenko, I. Kondratiiev, P. Kroll, T. Lönnngren, E. Lunyak, S. Liashko,
O. Mavrin, J. Ostapczuk, A. Ostriancko, V. Pekarchuk, S. Plokhy, V. Polovets, O. Prigarin,
O. Rakhno, G. Hausmann, V. Chentsova, O. Chernenko, D. Cheshmedzhiev, N. Shlikhta,
K. Yachmenikhin

Since 02.07.2020 this Journal is included in the **category B**
of the List of scientific professional publications of Ukraine,
whose publications are included in the results of dissertations
in specialties **032 “History and Archaeology”** and **035 “Philology”**

Journal articles are indexed in **Google Scholar** and **OpenAIRE**

The journal is published with the regional budget support of Chernihiv region
within the Program
of information and publishing industry development in Chernihiv region for 2023–2024

Ministry of Justice of Ukraine. Certificate of State Registration of the Print Media
Series KV № 23837–13677R from 03.04.2019

ISSN-print: 2518-7422

ISSN-online: 2518-7430

Address of the Editorship: 13/106 Peace Avenue, Chenihiv, 14021, Ukraine

Phone for reference: +38-(050)-282-2075; +38-(063)-255-8821

E-mail: siverian.chronicle@gmail.com

Old journal site: siver-litopis.cn.ua

New journal site: sl-journal.com.ua

© Editorship of the «Siverian chronicle», 2023

ЗМІСТ

У гліб віків

- Мушар Ф.* Українська історія другої половини XVI ст. в «Історії свого часу» Жака-Огюста де Ту (продовження; з кн. 56–57) 5
- Блакитний М.* Нарис С. Баран-Бутовича «Людвисарські вироби XVII–XVIII ст. у Чернігівському державному музеї (гармати та дзвони)». Спроба візуалізації 9

Історія міст і сіл

- Шугалій О.* Башти та баштоподібні споруди Чернігова давньоруського періоду 21
- Рига Д.* Виробництво та продаж горілки, пива та вина у місті Чернігові у XIX – на початку XX ст.) 30
- Курок О., Гриценко А., Крижанівський В., Чумаченко О.* Глухівський інститут в 1917–1924 рр.: між дерусифікацією та українізацією 37

Церковна старовина

- Андрєєв Т.* Проблема екуменізму в православній емігрантській пресі у роки «холодної війни» на сторінках «Вісника Російського студентського християнського руху» (1949–1961 рр.) 44

Мовою документів

- Мицик Ю., Тарасенко І.* Із нових документів до історії Сіверщини XVII–XVIII ст. (частина 24) 54

Розвідки

- Лиман С.* Віденська система міжнародних відносин у творчості Василя Карловича Надлера (1840–1894) 76
- Асадчев О.* До 100-річчя з дня смерті видатного вченого-педіатра кінця XIX – початку XX ст. І.В. Троїцького 85
- Капранюк О.* Галузеві друковані видання УРСР першої половини XX ст. для науково-інформаційного забезпечення сільськогосподарської галузі 91

Літературознавчі студії

- Гонно П.* Мотиви злетів і падіння в Києво-Печерському патерику 98
- Блохіна В., Шуміло С.* Графічні засоби виділення найбільш змістовних оповідей у Лаврентіївському літописі 105

Дослідницькі нотатки

- Величко В.* Портрет Роксолани в колекції Галереї Уффіці (Флоренція, Італія) 117

Рецензії. Огляди. Анотації

- Гордієнко Д.* Рецензія : *Magistra Vitae*: Вілл Дюрант та Аріель Дюрант. Уроки історії. Огляд історії людства як продукту людського досвіду / Пер. з англ. Г. Пшеничної. Харків: Віват, 2022. 176 с. – (Серія «Історія та політика») 120

Ювілеї

- Шумило С., Шумило В.* Анатолію Шацькому – 70 років 123

CONTENT

Into the depths of centuries

- Mouchard F.** Ukrainian history of the second half of the 16th century. in «The History of His Time» by Jacques-Auguste de Thou (continued; from books 56–57) 5
- Blakytry M.** Essay by S. Baran-Butovich «Ludvisar’s products of the 17th–18th c. in the Chernigiv state museum (cannons and bells)». The visualization attempt 9

The history of cities and villages

- Shuhalii O.** Towers and tower-like buildings of Chernihiv of Old Rus period 21
- Ryga D.** Production and sales of vodka, beer and wine in Chernihiv (the second half of the 19th – the beginning of the 20th c.) 30
- Kurok O., Hrytsenko A., Kryzhanivsky V., Chumachenko O.** The Hlukhiv Institute in 1917–1924: between de-Russification and Ukrainization 37

Church antiquities

- Andreiev T.** The problem of ecumenism in the Orthodox emigrant press during the Cold War years on the pages of the Bulletin of the Russian Student Christian Movement (1949–1961) 44

The language of documents

- Mytsyk Yu., Tarasenko I.** To new documents on the history of the Sivershchyna (XVII–XVIII centuries) (part 24) 54

Explorations

- Lyman S.** The Vienna system of international relations in the works of Vasily Karlovich Nadler (1840–1894) 76
- Asadchev O.** To the 100th anniversary of the death outstanding pediatric scientist of the end of the XIX and the beginning of the XX c. I.V. Troitsky 85
- Kapralyuk O.** Industry printed publications of the USSR in the first half of the 20th century for scientific and informational support of the agricultural industry 91

Literary studies

- Gonneau P.** Motives of Rise and Fall in the Kyiv Pechersk Paterikon 98
- Blokhina V., Shumilo S.** Graphical means of highlighting the most meaningful stories in the Laurentian chronicle 105

Research notes

- Velychko V.** Portrait of Roxolana in the collection of the Uffizi gallery (Florence, Italy) 117

Reviews. Overview. Annotations

- Hordiienko D.** Review : Magistra Vitae: Will Durant and Ariel Durant. History lessons. Overview of the history of humanity as a product of human experience / Translated from English by H. Pshechnych. Kharkiv: Vivat, 2022. 176 p. – (Series «History and policy») 120

Anniversaries

- Shumylo S., Shumylo V.** Anatoly Shatsky is 70 years old 123

